

XXI-oji Jaunųjų mokslininkų psichologų konferencija

ŠIŲ LAIKŲ ŽMOGUS

2024 m. gegužės 10 d.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ LEIDINYS

Abstract book of the
21st Conference of Junior Researchers in Psychology
A PERSON OF OUR TIMES
May 10, 2024

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

ORGANIZACINIS KOMITETAS

| ORGANISATIONAL COMMITTEE

Pirmininkė | Chair: Rita Jakštienė

Nariai | Members: Greta Guogaitė,
Agnietė Kairytė, Momina Khalid Butt,
Justė Margevičienė, Dovilė Mikučionytė,
Miglė Rudytė.

Studentai | Students:

Rugilė Goštautaitė, Rūta Macijauskaitė,
Dalia Ustinavičiūtė, Gintarė Ušakovaitė.

LiPSA nariai | LiPSA members:

Evelina Laurynaitė, Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

| SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE CONFERENCE

Pirmininkė | Chair: prof. dr. Roma Jusienė

Nariai | Members: prof. dr. Evaldas Kazlauskas,
prof. dr. Ilona Laurinaitytė, doc. dr. Antanas Kairys,
doc. dr. Greta Kaluževičiūtė-Moreton,
doc. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė,
doc. dr. Paulina Želvienė, dr. Lauryna Rakickienė.

KONFERENCIJOS GLOBĖJA

| PATRON OF THE CONFERENCE

Prof. habil dr. Danutė Gailienė

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

| CONFERENCE ORGANISERS

Filosofijos
fakultetas

RĖMĖJAI

| SPONSORS

INFORMACINIS RĖMĖJAS

| INFORMATIONAL SPONSOR

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/Proceedings.2024.43>

ISBN 978-609-07-1047-0 (Leidinio forma: Elektroninis - PDF)

Copyright © 2024 Authors. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

KPTSS rizikai įvertinti naudotas Tarptautinis traumos klausimynas (ITQ; Cloitre et al., 2018). Taip pat buvo vertinamas alkoholio vartojimo psichologinei savijautai pagerinti dažnumas.

Rezultatai. PTSS rizikos paplitimas imtyje buvo 15,1% ($n = 11$), o KPTSS - 16,4% ($n = 12$). Dažnai arba labai dažnai psichologinei savijautai pagerinti alkoholį vartojantys nurodė 19,2% ($n = 14$) tyrimo dalyvių. Alkoholio vartojimo dažnumas buvo susijęs su pasikartojančio trauminės patirties išgyvenimo dabartyje ($r_s = 0,385$; $p < 0,001$) ir vengimo ($r_s = 0,233$; $p = 0,048$) PTSS simptomų grupėmis bei su bendru PTSS simptomų įverčiu ($r_s = 0,303$; $p = 0,009$). Reikšmingų sąsajų tarp alkoholio vartojimo ir KPTSS sutrikusios saviorganizacijos (DSO) simptomų grupių nerasta. Atsiskleidė tendencija, kad dažniausiai alkoholį psichologinei savijautai gerinti nurodė pasitelkiantys tie asmenys, kurie atitiko PTSS rizikos kriterijus, tačiau skirtumai tarp rizikos grupių nebuvo statistiškai reikšmingi. Taip pat rasta statistiškai reikšminga politraumatizavimo ir alkoholio vartojimo dažnumo sąsaja ($r_s = 0,353$; $p = 0,002$).

Išvados. Rezultatai parodė, kad psichiatrijos stacionare besigydančių asmenų PTSS ir KPTSS rizikos paplitimas yra ženkliai didesnis nei bendroje populiacijoje, o alkoholio vartojimas labiausiai susijęs su potrauminio streso simptomais – pakartotiniu traumos išgyvenimu bei vengimu.

Darbo vadovė: doc. dr. Odeta Geleželytė

Raktiniai žodžiai: Trauminės patirtys, potrauminio streso sutrikimas, kompleksinio potrauminio streso sutrikimas, alkoholio vartojimas.

PROBLEMINIS VAIKO, TURINČIO AUTIZMO SPEKTRO SUTRIKIMĄ, ELGESYS: TĖVŲ EMOCIJŲ REGULIACIJOS IR ATJAUTOS SAU REIKŠMĖ

Emilija Jucevičiūtė, Olga Zamalijeva, Vilmantė Pakalniškienė

Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Įvadas. Autizmo spektro sutrikimas (ASS) – tai neuroraidos sutrikimas, pasireiškiantis vaiko socialinių įgūdžių, kalbos, sensoriniais bei elgesio sunkumais. Nors paprastai ASS siejamas su verbalinės komunikacijos sunkumais, tačiau dažnai šie vaikai turi ir elgesio sunkumų, pavyzdžiui, gali būti agresyvūs sau ar kitiems, demonstruoti stereotipinį elgesį. Ankstyva intervencija, nukreipta į ASS požymių švelninimą, yra itin svarbi, nes specifinis, dažnai kitiems neįprastas ar agresyvus, elgesys riboja vaikų su ASS galimybes bendrauti, kurti šiltus santykius su aplinkiniais, mokytis, ugdyti savo socialines kompetencijas. Nors nemažai žinoma apie įvairias intervencijas ugdymo įstaigose, tačiau vaikas daugiausiai laiko praleidžia namuose su šeima, todėl reikia ieškoti būdų, kuriais tėvai galėtų prisidėti prie sunkumų keliančio vaiko elgesio mažinimo.

Metodika. Tyrime dalyvavo 118 tėvų, auginančių vaiką su ASS, iš jų 108 mamos (91,5%) ir 8 tėčiai (6,8%), kurių amžius svyravo nuo 25 iki 63 metų ($M = 38,6$; $SD = 5,8$). Surinkti duomenys apie 92 berniukus (78%) ir 26 mergaites (22%), kurių vidutinis amžius 7,6 m. ($SD = 3,8$). Siekiant įvertinti probleminį vaiko elgesį, buvo naudojama Elgesio problemų klausimyno trumpoji forma (BPI-S; Rojahn, 2012). Taip pat buvo įvertinti tėvų emocijų reguliacijos gebėjimai naudojant Emocijų reguliacijos sunkumų skalę (DERS; Gratz & Roemer, 2004), o atjauta sau buvo vertinama naudojant Atjautos sau skalę (SCS; Neff, 2003).

Rezultatai ir diskusija. Preliminari duomenų analizė rodo, kad esama teigiamų sąsajų tarp vaiko agresyvaus bei save žalojančio elgesio ir tėvų emocijų reguliacijos sunkumų. Taip pat su šiais vaiko elgesio sunkumais neigiamu koreliaciniu ryšiu susijusi ir tėvų jaučiama atjauta sau.

Šie rezultatai svarbūs, nes leidžia kelti prielaidas apie būdus, kuriais tėvai savo elgesiu gali padėti švelninti savo vaiko, turinčio ASS, patiriamus elgesio sunkumus. Taip pat nurodo galimas psichologinės pagalbos šeimai sritis, pavyzdžiui, emocijų reguliacijos strategijų ar atjautos sau praktikų mokymąsi.

Raktiniai žodžiai: Autizmo spektro sutrikimas, tėvų emocijų reguliacija, tėvų atjauta sau.

DEPRESIŠKUMO, NERIMO IR ATSAKO Į SUKELTĄ KOGNITYVINĮ STRESĄ SĄSAJOS

Morta Juodytė, Laura Šalčiūnaitė-Nikonovė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Visuomenės sveikatos fakultetas, Sveikatos psichologijos katedra

Įvadas. Depresija ir nerimas yra vieni iš labiausiai paplitusių psichikos sutrikimų visame pasaulyje. Stresas, nesvarbu, ar jis būtų lėtinis, ar ūmus, vaidina svarbų vaidmenį šių būklių atsiradime ir paūmėjime. Tyrinėjimas, kaip depresija ir nerimas yra susiję su asmenų reakciją į stresą, gali suteikti įžvalgų apie pagrindinius šių sutrikimų mechanizmus. Taigi, pagrindinis šio tyrimo tikslas buvo įvertinti sąsajas tarp nerimo, depresiškumo ir reakcijos į sukeltą kognityvinį stresą.

Metodai. Šiame kvazieksperimente dalyvavo 20 dalyvių (45 % moterų; amžiaus vidurkis 25,80, SN = 7,35), buvo taikomas mažų imčių dizainas bandymų replikavimu „grupės viduje“. Kiekvienam dalyviui buvo taikomi du tiriamieji poveikiai: Stroop užduoties atlikimas be laiko matavimo (palyginamasis poveikis) ir Stroop užduoties atlikimas per laiką (streso poveikis). Nerimas ir depresiškumas buvo vertinti naudojant atitinkamai Generalizuoto nerimo skalę 2 (GAD-2) ir Paciento sveikatos klausimyną– 2 (PHQ-2). Kiekvieno poveikio metu buvo vertinami tiriamųjų atsako į stresą rodikliai: širdies susitraukimų dažnis (matuojamas naudojant biologinio grįžtamojo ryšio aparatą), subjektyvus streso įvertinimas (pagal klausimyną) ir dėmesio produktyvumu (Stroop užduotis).

Rezultatai. Vidutinis PHQ-2 įvertis siekė 2,20 (SN=1,59), o GAD-2 1,85 (SN=1,29). Rezultatai parodė, kad GAD-2 skalės suminis įvertis statistiškai reikšmingai teigiamai koreliavo su tiriamųjų širdies susitraukimo dažniu tiek palyginamo poveikio ($\rho = 0,33$ $p = 0,035$), ir streso poveikio metu ($r = 0,39$; $p = 0,012$). Nors eksperimento sąlygomis sukeltas stresas statistiškai reikšmingai padidino tiriamųjų širdies susitraukimo dažnį, subjektyvų streso įvertį bei padidino dėmesio produktyvumą ($p < 0,001$), vis tik stebimi pokyčiai nebuvo reikšmingai susiję su tiriamųjų depresiškumu ir nerimu ($p > 0,05$).

Išvada. Nustatyta, kad kitaip nei depresiškumas, nerimas turėjo ryšį su širdies veikla, daugiau nerimo patiriančių tiriamųjų širdies susitraukimų dažnis buvo aukštesnis. Vis tik nei nerimo, nei depresijos rodikliai neturėjo reikšmingos įtakos tiriamųjų atsakui į stresą - t.y. rodiklių pokyčiui.

Raktiniai žodžiai: depresiškumas, nerimas, atsakas į stresą, širdies susitraukimų dažnis, Stroop.